

VEU CATALANA

LLIBERTAT * JUSTICIA SOCIAL * FEDERACIO EUROPEA

Any V

Mèxic, D. F., 15 de Febrer del 1962

Núm. 44

EL PROBLEMA DE LA INTEGRACIO NACIONAL CATALANA

✕ per

A. TONA I NADALMAI

EL PRINCIPI declarat en la Primera Conferència Nacional Catalana (1953) que els diversos Països de Llengua Catalana són regions d'una sola nacionalitat, lleugerament matisades de caràcter local però unides pel gran nexa de l'idioma i de la història, i que cal desenvolupar una acció que vigoritzi en el nostre poble la consciència nacional; que afirmi rotundament el dret de la Nació catalana a regir els seus propis destins i que promogui constantment l'aspiració de totes les terres catalanes a una comuna sobirania política, ha produït reaccions molt diverses, unes favorables i altres vacil·lants. Són ben poques, però, les opinions que s'han atrevit a negar el fet, en tota la profunditat i extensió plantejada, de la nacionalitat catalana. Només destacarem, com una mostra de la vella tendència regionalista de tradició espanyola, la posició dels oportunistes que han sostingut que la integració nacional del Principat, el País Valencià, les illes Balears i Pitiuses, el Rosselló i Comtats i les Valls d'Andorra és impolítica. Els arguments adduïts per a fonamentar l'oposició poden resumir-se en quatre punts: 1) Tant les Illes, com València i el Rosselló no tenen una consciència nacional desperta; 2) Si actualment fos possible de fer un plebiscit donaria un resultat negatiu, la qual cosa seria d'efectes desastrosos per al devenir catalanista; 3) Emprendre campanyes per a la integració nacional és contraproductiu. Equival a donar armes als centralistes espanyols per a poder parlar dels afanys imperialistes catalans, i, del punt de vista internacional, ens enemista amb l'Estat francès; 4) Per tant, el plantejament d'aquest tema en la Declaració de Principis de la Conferència Nacional Catalana, no solament constitueix una actitud artificial sinó també fora de temps.

Tals són les argumentacions de la crítica oportunista, a les quals oposem:

I.—Una política d'objectius nacionals:
(Segueix a la p. 2)

ACTUALMENT, malgrat l'esforç de despersonalització que ha realitzat l'Estat espanyol a Catalunya i la dispersió i descoratjament de molts catalans de l'exterior, n'hi ha ben pocs que no compreguin que les nostres característiques ètniques, històriques i culturals no són simplement una manifestació folklòrica o de diversitat regional. La profunditat dels nostres motius, la raó fonamental dels nostres sentiments, no escapa gairebé a ningú. Dissortadament, la coerció inhibeix i alguns esperits febles renuncien prematurament, cercant la solució més còmoda, o el camí més planer, que moltes vegades no són cap solució ni tenen res de planer.

Afortunadament, contra totes les inhibicions, al marge de tots els dubtes, quan el sentiment nacional és arrelat, encara que potser pregonament amagat en el subconscient, sorgeix una reacció intuïtiva i tota l'energia acumulada és encaminada cap a la defensa d'allò que hom considera essencial, la darrera trinxera en la retirada estratègica. El baluart a defensar, en el qual ens trobem tots, és l'idioma. La llengua conservada en el si de la llar va ésser el reducte íntim que ens va salvar de la decadència del segle XVIIIè i el vincle indestructible que ens portà a la renaixença del segle XIXè.

Una de les empreses més notables del darrers temps ha estat l'obra del «Diccionari Català-Valencià-Balear». Aquest monument filològic ha arribat a la culminació, i és el nostre deure retre un homenatge a l'il·lustre patrici que ha fet possible la seva realització des de Mallorca: Francesc de B. Moll. També hem de fer extensiu el nostre reconeixement als seus col·laboradors més íntims: Manuel Sanchis Guarner i Anna Moll i Marquès.

Amb motiu de l'acabament del Diccionari, que coincideix amb el centenari de Mossèn Alcover, han estat organitzats diversos actes commemoratius, amb excursions a Ciutat de Mallorca i al Principat. El Secretariat de l'obra del Diccionari ha fet circular unes targetes per tal que siguin trameses a Francesc de B. Moll com a testimoni del sentiment de tots els catalans de fora i de dins de Catalunya i de totes les terres de parla catalana. Des d'aquestes planes volem fer arribar també l'homenatge sincer i efusiu de tots els que fem «Veu Catalana».

Darrerament, hem rebut una comunicació que ens parla de la constitució d'una entitat cultural, que confirma la preocupació de què parlàvem abans: l'afany de salvar la nostra cultura de l'agressió i de fer reviure el sentiment nacional a través de les seves manifestacions bàsiques: la llengua, l'art i totes les formes d'expressió de la nostra espiritualitat autòctona.

Davant l'ofensiva total de què hem estat objecte, cal que ens organitzem en tots els fronts per tal de garantir la nostra supervivència en tant que poble, i qual-sevol iniciativa en aquest sentit ha de cridar la nostra atenció i ha de merèixer la nostra cooperació desinteressada. L'aportació generosa del nostre esforç i de les nostres possibilitats econòmiques no són més que un petit gest de col·laboració comparat amb les dificultats i les molèsties personals que han de sofrir aquells dels nostres connacionals que tenen aquestes iniciatives a l'interior.

Per tal de divulgar la idea bàsica que inspira l'organització de la nova societat, volem reproduir uns paràgrafs que són indicatius dels propòsits que animen els seus fundadors:

«Si el sentit de la responsabilitat dels nostres amics i col·laboradors ens acompanya, esperem facilitar la tasca dels qui, cadascú en el seu lloc, treballen amb constància i generositat: tant els homes d'estudi i investigadors, poetes i novel·listes, i fins les mateixes empreses editorials que insisteixen amb esforç en una tasca en què les compensacions són difícils. I voldríem posar-nos al costat de totes les agrupacions que s'esmercen en una obra eminentment popular, educant el gust de la població més senzilla i miren d'orientar-la, per exemple, devers el teatre, la bona música i les nostres cançons, cantades col·lectivament, o les nostres danses. Per una banda, voldríem mantenir el prestigi dels nostres artistes i homes de ciència davant d'Europa i el món; i per altra, aixecar el nivell cultural del nostre poble».

No podem restar insensibles a la crida. Si volem ésser fidels als nostres principis hem de fer, continuament, algun sacrifici i hem de saber correspondre a aquells que en fan d'altres en benefici col·lectiu.

El primer objectiu per al nostre recobriment nacional pot sintetitzar-se en aquest lema: solidaritat per a la defensa de la cultura catalana.

Cal no confondre els objectius nacionals amb els interessos locals i de sector de la política immediata. Supeditar-los la vida política del nostre poble representaria anul·lar la grandesa dels ideals nacionals en nom d'un realisme mesquí, sota els auspicis del qual es podria reprendre el camí fàcil del regionalisme de tipus espanyol, tornar a la miopia dels temps passats i preparar unes noves condicions per a un altre desastre nacional. Hem passat per una dura experiència i sabem que ens cal sembrar noves llavors. La Primera Conferència Nacional —*un clam vital de la nostra Nació*—, constitueix el primer enunciat de la nova etapa política catalana, plena d'un alt sentit nacional.

II.—*Una idea nacional de Catalunya*: No és solament la regió del Principat; tots els pobles on és parlada la llengua catalana són Catalunya. Però Catalunya —i el catalanisme—, en el sentit més elevat i més ample, no és solament uns territoris i uns pobles: és una continuïtat cultural, una ètica i una estètica, una ànima i un esperit, una història i una tradició, un art i una literatura, una ciència i una filosofia, una democràcia i un estil de vida, un ideal i una conducta, un record i una esperança. Pertanyen a aquesta continuïtat cultural les noves promocions i les ombres glorioses dels màrtirs, dels herois, dels poetes, dels obrers, dels pagesos i dels ciutadans que, en concatenació a l'infinit, han viscut i han mort deixant-nos cada un, per humil que sigui, un sediment en l'obra, sempre renovada, de l'edificació de la nostra Nació. Som l'ahir i el demà units per l'avui. Tenim un ideal i seguim una conducta: ideal d'amor i conducta de fidelitat. I posem l'instrument perenne de purificació de l'esperit i de solidaritat espiritual: la meravella de la nostra llengua. Es ella qui ens lliga, ens uneix, ens agermana i ens fa forts enfront de totes les adversitats.

III.—*Una acció integradora*: Damunt d'aquesta realitat, que ha estat i serà, els catalans del Principat, del País Valencià, de les illes Balears i Pitiuses, del Rosselló i Comtats i de les Valls d'Andorra, de dins i de fora del territori nacional, aspirem i ens escau: integrar —unir i reunir— la Família catalana; reintegrar-nos dignament a la Llar catalana; constituir la Comunitat dels Pobles Catalans; crear i organitzar la República Federal Catalana; assegurar l'autonomia individual i col·lectiva dintre un règim de llibertat i democràcia per a tots els pobles catalans.

IV.—*Una rectificació a la història*: Bé sabem, i no ens proposem pas ocultar-ho perquè estem lluny dels pensaments utòpics, que el nostre ideal és ambicions —no pas artificiosos i fora de

temps, ans bé molt natural i sempre present— i que ens caldrà treballar intensament per a poder rebassar l'estat històric de desintegració política de la nostra Nació. Des de la unió de l'antiga i gloriosa Corona d'Aragó a la de Castella —unió que no obeí pas a la voluntat dels pobles respectius sinó als interessos de la reialesa—, els Països de Llengua Catalana en lloc d'unir-se cada vegada més per a constituir el seu propi Estat, es distanciaren progressivament, i, a través de la política centralitzadora i assimilista de les dinasties austríaca i borbònica, passaren a integrar regionalment l'Estat espanyol. Països estrictes de la Nació catalana, per separat, esdevingueren porcions d'una entelèquia nacional espanyola, i, en part, d'una altra francesa. En una reacció tardana, els pobles que integraven la Corona d'Aragó —excepte el Rosselló i els Comtats que ja havien estat cedits a França— es decantaren per la causa dels Austries en la guerra general provocada per la successió al tron d'Espanya en el segle XVIIIè. Però no van prendre la defensa d'aquella dinastia per devoció ni per la sola seguretat dels seus privilegis o llibertats, sinó en un darrer gest solidari, la significació del qual acusaren perfectament els borbònics de l'època: la Corona d'Aragó s'enfrontava a la de Castella per profundes rivalitats que mai no s'havien extingit. I el darrer lloc on va ser arriada la bandera catalana, va ser a Mallorca (1715). Els decrets de càstig del primer Borbó van atènyer tots els Països catalans: València, el Principat i les illes Balears i Pitiuses perdien els darrers vestigis de la seves franquises medievals.

V.—*Passar de l'etapa literària a la política*: Tanmateix, malgrat la persistent política centralitzadora i assimilista de la nova dinastia, totes les contrades de llengua catalana, cadascuna dintre el seu clos regional, conservaren les seves característiques i devoció a la llengua materna. I l'heretatge era guardat amb tanta tenacitat que, quan la ventada del Romanticisme assotà Europa, tot estava en disposició per a produir, en les distintes parts de la nacionalitat esquarterada, el moviment de la Renaixença literària. Precedent històric de llarg abast que hauria de fer pensar als oportunistes, escèptics i timorats. Puix que si el Romanticisme bastà per a iniciar l'embranchada literària, hem de suposar —en donar-se les degudes condicions, o, en el seu defecte crear-se— que també és possible el desvetllament polític general. Els catalans del Principat solen envarnir-se del seu moviment polític. Certament, a redós de l'intens procés d'industrialització i del progressiu desenvolupament capitalista, aquells

catalans arribaren a adquirir una consciència de la nacionalitat, força defectuosa per cert, restringida als límits estrictes de la regió, llevat de petits nuclis selectes que també han existit a les Illes i a València. La política regionalista, en relació a l'Estat espanyol, i, en sentit més evolucionat, nacionalista restringida a la regió, és el veritable pas endavant donat pel Principat en relació als altres Països catalans. Potser caldrà que aquests passin per una etapa semblant —a València ja s'havia dibuixat en el període republicà— però també és possible que aquesta etapa es pugui saltar en un futur pròxim.

VI.—*Les realitats*: La política regionalista del Principat —regionalista vista no pas d'un angle d'integració nacional català sinó integrada a l'Estat espanyol—, li permeté aprofitar la disposició general que autoritzava la mancomunació de províncies per a constituir la Mancomunitat de Catalunya, abolida pel dictador Primo de Rivera. Els republicans aconseguiren de la República un Estatut d'Autonomia i constituïren la Generalitat de Catalunya, abolida després d'una guerra cruent. Les despulles catalanes del regionalisme republicà esperen la reposició de la República espanyola la qual, al seu torn, hauria de reposar la Generalitat. Tal és el cercle viciós dels guanys que es poden aconseguir dintre el regionalisme espanyol.

VII.—*Eivissa*: Al marge de les tràgiques realitats que acabem d'anotar, se n'insinuen unes altres, simptomàtiques, prometedores. El mes d'agost de l'any 1936, en plena guerra, les illes Pitiuses —Eivissa i Formentera— s'adhereixen a la Generalitat de Catalunya. Potser aquest fet ha passat desapercbut per provenir de la regió més petita en territori i en nombre d'habitants dels Països catalans, però probablement no se li atorgà l'atenció deguda per no infringir la Constitució espanyola que prohibia la unió o federació entre regions i no augmentar els recels dels polítics republicans espanyols en aquest aspecte. Recordi's de la manera tallant que don Indalecio Prieto va fer acabar l'expedició a Mallorca de catalans i valencians i les pàgines antològiques de *La Velada de Bemicarló*, de don Manuel Azaña. Recels no mancats de justificació, puix que els espanyols, sobretot després de l'encerclament de Madrid, sabien que el suport de les zones Est i Centre era el litoral mediterrani, és a dir els Països catalans. Tanmateix, s'equivocaven en atorgar al catalanisme un grau de maduresa nacional que no tenia. Però, si veritablement l'hagués tingut, si l'etapa regionalista ja hagués estat superada, què hauria passat? En tot cas s'ha de considerar la data de

l'adhesió de les Pitiuses a la Generalitat com una fita en el renaixement polític de la consciència nacional en els Països de Llengua Catalana.

VIII.—*L'actualitat de la qüestió nacional*: A present, la catalanitat es manifesta a València, a les Balears i Pitiuses i al Rosselló i Comtats a través d'un nou renaixement literari en extrem exquisit. L'actual literatura ha adquirit una veritable fesomia nacional, ben diferenciada dels convencionalismes romàntics i de l'expressió casolana dels escriptors de la primera Renaixença. La llengua escrita apareix depurada de castellanismes i vulgarismes al Principat, a València, a les Illes i al Rosselló. Les modalitats valencianes que, desconcerten a certs catalans desconexadors de les essències de la llengua, són les variants lingüístiques admeses per l'Institut d'Estudis Catalans, emprades generalment amb una extremada discreció i elegància. El primer pas vers la unitat dels nostres Països —unitat dintre de la diversitat—, ja s'ha produït, doncs, en l'aspecte fonamental: en la llengua

escrita. Si els polítics oportunistes no han atorgat l'atenció deguda a aquest fet transcendental, això vol dir que comencen a actuar al marge de la vida nacional, la qual, pesi a la persecució de l'actual règim, segueix emanant a l'interior, al Principat, a València, a les Balears i fins a les petites Pitiuses. Però encara que tot això no existís, seguiríem creient que el problema polític de la integració nacional dels Països de Llengua Catalana és actual.

Quan els polítics i literats espanyols més fanàtics treballen activament per aturar el desenvolupament nacional dels nostres pobles dintre els límits d'un regionalisme de tipus folklòric, talment com si fossim variants pintoresques d'un caràcter nacional espanyol, l'actitud més impolítica és la de fer-se l'orni. No és ni lògic, ni polític, ni patriòtic, ni digne abandonar dos terços de la Nació a la desnaturalització i molt menys encara avalar aquest desinterès en nom de la prudència política. L'única actitud patriòtica, conscient i noble és la de recolzar els nuclis valencians i illencs que,

en condicions molt adverses, treballen, encara que només sigui en el camp literari, per a la catalanitat de les seves terres. Aquesta actitud respon a un sentit profund, històric, de la Nació catalana. I se'n deriva l'única forma viable i correcta de plantejar el problema dels Països de Llengua Catalana per tal d'evitar que perdin les seves peculiaritats i que es redrecin nacionalment: els catalans del Principat tenen la responsabilitat d'ajudar i fomentar aquest desenvolupament, siguin quines siguin les característiques que adopti en cada País, les quals dependran del grau de desvetllament que hagin assolit i que, en gran part, estarà en relació amb el recolzament proporcionat pel Principat.

Però cal, per damunt de tot, que aquesta política sigui sincera, germanívola i comprensiva; que respecti d'una manera absoluta la voluntat de cadascun del Països catalans per tal que amb plena llibertat es puguin donar la constitució orgànica que més els plagui, prèvia condició per arribar a la pacció d'una Federació de Països de Llengua Catalana.

Contra la violència que esclavitza

LA PREMSA francesa informa de noves friccions entre l'Església catalana i les forces franquistes d'ocupació. Hom cita el cas del governador de Tarragona el qual en la seva follia repressiva ha vigoritzat les disposicions d'excepció dictades l'any 1939 contra l'ús de la llengua catalana. A l'ensem ha recordat que qualsevol organització —sigui del caràcter que sigui, sense excloure la mateixa Acció Catòlica— té l'obligació de presentar al mal anoment govern civil de la província l'ordre del dia de les seves reunions i sol·licitar autorització per a celebrar llurs conferències. Els catòlics tarragonins han apel·lat contra aquest permanent estat de guerra i han recordat al pretor franquista els termes del Concordat en vigor, relatius a les associacions d'aquell caràcter. El cardinal Arriba i Castro —gens suspecte de compenetració amb els fidels que reivindiquen el respecte degut a l'idioma del país— ha hagut d'intervenir per a frenar les ànsies repressives del representant del poder foraster.

Per altra part, a Barcelona, el malestar creix en les mateixes esferes del catolicisme autòcton. S'ha arribat a saber que les autoritats franquistes volien presentar davant dels facciosos tribunals civils diversos clergues d'aquella diò-

per

M. S. V.

cesi acusats d'activitats paral·leles al moviment nacionalista català. Hom citava, entre altres, als pares Bertran, Bi-

gorra, Martí, Dalmau i Sagués; l'acusació més greu que se'ls fa és la d'haver signat, al costat de la flor i nata dels intel·lectuals de Catalunya, un document de protesta contra les tortures policiaques als patriotes detinguts. A aquest propòsit es comenta que l'arquebisbe de Barcelona Monsenyor Modrego, ex-sacerdot castrense i amic íntim del dictador, va traslladar-se a Madrid a entrevistar-se amb el ministre de la governació, general Alonso Vega, per a fer-li present el cas de consciència que se li presentava si es veia obligat a accedir a les pressions que se li feien perquè donés la seva conformitat al procés que es pretén muntar contra els esmentats sacerdots.

Heus ací la resposta d'un dignatari de l'Església francesa, donada ja poc a un tribunal militar:

Determinades posicions impliquen que hom es faci solidari de preteses violències. El problema és dolorós. Però si hom no pren partit, hom esdevé solidari d'altres violències que risquen de pesar molt més en la balança de la justícia. Davant d'aquest dilema jo crec que l'abat Davezies —acusat d'ajudar els patriotes algerins— ha escollit la solidaritat amb la violència que allibera contra la violència que esclavitza.

VEU CATALANA

Any V

Núm. 41

15 de Febrer del 1962

Director

ARTUR COSTA

Administrador

PIUS ARIAS I MAYOL

Secretari de Redacció

MARTÍ SOLER-VINYES

Correspondència, a

Apartado 1487, de México 1, D. F.

Imprès als tallers de

B. COSTA-AMIC, EDITOR

Mesones, 14

México, D. F.

Preus de subscripció

Un número \$ 2.00

Méxic, un any \$ 20.00

Altres països, un any \$US 2.00

Autorizada como correspondencia de 2ª clase en la Administración de Correos N° 1 de México 1. D. F., el 5 de septiembre de 1958.

DOCUMENTS DE L'INTERIOR DE CATALUNYA

1

LA IDIOTITZACIÓ DEL PAÍS

EL tumultuós brogit de les passades festes ja s'ha acabat. Barcelona ha desguarnit els carrers comercials i, aquests, sense les lluminàries nadalenques, han entrat a una normalitat més fosca i més retreta. Més retreta per part del públic, del consumidor, que ja s'hi haurà de pensar una mica abans no entri a comprar. De sempre, després d'aquestes diades de festes, es presenta amb tot rigor el que els castellans n'han dit *la cuesta de enero*. Enguany, aquesta costa serà més pesada de pujar perquè durant les diades passades la gent ha fet despeses com mai i, per tant, tots els comerços, de tots els rams, han venut més del que tothom havia previst. Ha estat, doncs, un davassall de transaccions comercials les que s'han realitzat, impròpies del que sembla ser l'estat econòmic de la nostra gent modesta. Davant del que s'ha vist en l'ordre de les operacions comercials a les quals ens referim, n'hi ha per a desacreditar totes les teories i previsions predicades pels que es dediquen a l'estudi de les complexes i complicades qüestions econòmiques. Quan semblava que la manca de numerari o de possibilitats monetàries havia de convertir en festivitats pobres i crítiques les que acabem de passar, s'ha donat el cas d'haver estat de les més brillants i abundoses que s'han presentat a Barcelona.

Malgrat el que diem, però, s'ha pogut constatar, fent de simple observador, que la gent feia despeses una mica sense to ni so. Es veia ben bé, en general, que la nostra descaracterització, la descaracterització que, per una sèrie de circumstàncies de temps i d'acció, venim patint a casa nostra, s'ha infiltrat de manera tan forta dintre l'ànima popular que ningú no compta ni mesura les quantitats que haurien de ser destinades a l'adquisició de coses necessàries i de coses supèrflues. La gent, compra per comprar i no té cura en esmerçar les seves disponibilitats en l'adquisició d'allò que els podria ser de més utilitat. Es tracta dels presents de Reis per a grans i per a xics —i, avui, se'n gaudeixen més els grans que no pas els xics— resultant del desgavell actual —parlem sempre, en termes generals— que el que els Reis porten a la mainada, que amb tanta innocència i il·lusió els espera, són coses que, en temps de llibertat i de civisme, havien passat de moda i molts dels nostres conciutadans s'haurien avergonyit de què llurs fillets s'haguessin d'entusiasmar amb la mena de joguines que, era, han reaparegut en els establiments i grans magatzems de la ciutat.

S'han pogut veure en el matí de la festa de Reis, uniformes, pistoles i armes de tota mena —és clar, tot era de llauna i de llustrina barata— però que, per damunt de tot, posaven de manifest el canvi de mentalitat sofert, durant els darrers anys viscuts i transcorreguts sense cap anhel ni afany de millorar i enfortir l'ànima de les multituds ciutadanes.

Tenia raó una determinada personalitat, no pas de naturalesa catalana, en honor de la qual ho volem fer constar, quan ens deia que *el règim franquista ha idiotizado todo el país*.—M. J.

2

LLIBERTAT I SOLIDARITAT

A l'home liberal li cal revisar les seves idees. Es troba que la igualtat és una aspiració; que la llibertat ha de sofrir l'adaptació a l'estructura social actual; que la fraternitat no és un terme polític operant. La força dels fets l'ha obligat a evolucionar vers formes més reals de solidaritat.

A grans trets, es pot dir que la solidaritat es dona en el si de les classes en què decanta la societat liberal: burgesia, classe mitjana i proletariat. Fins on sigui lícita aquesta simplificació, es pot afirmar que les tres àrees solidàries s'exclouen mútuament. Exclusió explotada pel materialisme històric fins a dir que la solidaritat inter-classes és impossible i no existeix altre camí que imposar-la pel triomf d'una d'elles, el proletariat, sobre els cadàvers de les altres. Sols aleshores, necessàriament aleshores, serà donada la solidaritat.

Com es veu, es tracta d'una petició de principi i el procés que condueix a la seva hipotètica realització va acompanyat del terror i de la mort.

Tanmateix, la solidaritat per dir-ho amb un gran mot, la solidaritat humana, es presenta com un fenomen vigorós que caracteritza la tendència social. Es el que els homes de filiació liberal han d'admetre resultament i adaptar la seva política social a aquest fet.

Això obliga a una posició radicalment diferent, que pot resumir-se dient que la superació de les classes és la consciència solidària.

Dir això és tant com proposar la realització d'un element social no definit pels continguts, ja clàssics, de burgès, petit burgès i proletari. O sigui, que les condicions de burgès, petit burgès o proletari, no serien suficients per a escindir la societat, sempre que la seva evolució pogués sostenir-se permanentment orientada a la realització de l'element social que acabem de proposar.

Aquesta evolució fretura uns marges de llibertat indispensables que permetin la convenient llibertat de moviments intra-socials. Car, la solidaritat no és un estat que es doni sense l'altre concepte radicalment contrari: la llibertat; de manera que ambdós es condicionen i es requereixen per a la seva realització simultània. La llibertat és la possibilitat de relació humana i la solidaritat és la forma socialment operant de la relació.

S'observarà que estem vorejant els límits del contradictori. Intentem definir la societat basada en la solidaritat, un estat social caracteritzat per l'existència permanent de tensions intra-socials; és a dir, d'un estat on es manifesten lliurement oposicions —tota tensió suposa oposició—, pretenem obtenir un resultat d'afinitats, un estat solidari.

Sense pensar-s'hi gaire, es pot afirmar que, just en els límits del contradictori, és on existeixen les formes fecundes.

Res del que diem no és nou; i les objeccions són conegudes: tantes dècades de pretesa llibertat, no han produït el resultat que ara, ingènuament, proposem. Pot admetre's com a cert. Però no ho és menys que la supressió de la llibertat de moviments del cos social, es revela com la més rotunda negació de la solidaritat, que es veu suplantada —en sagnant paròdia— pel gregarisme social al servei de l'autoritarisme amb finalitats de les quals la societat ni proposa ni disposa.

Per altra part, no cal esmerçar-se massa en demostrar que dins del procés de la producció, un dels factors, el treballador, no ha estat en possessió d'altra llibertat que la d'escollir el preu del seu treball; i això, no sempre. Es a dir, els efectes de la llibertat han deixat sense cobrir una àrea social majoritària, en la missió específica. La resposta obrera a la coacció és coneguda; per ella parlen les tan violents com justificades lluites de l'obrerisme organitzat, demostrant clarament com la manca de llibertat produeix manca de solidaritat social.

L'element social no esgotat per les condicions de burgès, petit burgès o proletari, no pot donar-se fora de l'equilibri que en procés de producció resulta de la llibertat que hi disfruten els factors humans que en ell participen. L'equilibri,

doncs, no s'aconseguirà mentre la llibertat de l'obrer sigui substancialment defectuosa.

Des d'un altre punt de vista, qualsevol ordre de millora-ment de l'obrer que deixi subsistent la condició disminuïda que ocupa en la producció, deixa subsistent el problema fonamental. No produeix la solidaritat requerida per una societat vigorosa i progressiva.

La realització de la llibertat exigeix un quadre de possibilitats on es verifica la facultat de posseir. Perquè el darrer significat de la llibertat és la llibertat de posseir. I és naturalment, el que ha de caracteritzar la llibertat de l'obrer en l'àmbit de la producció. Un intent de donar sentit a la vida de l'obrer i de centrar en un terreny interessant el problema general d'occident.—J. C.

3

EL TEATRE ROMEA

POTSER és dolorós haver-ho de fer constar però amb el tras-pàs de Josep Maria de Segarra, el nostre teatre, el teatre català, a quedat malferit. Les temporades que s'han portat a cap darrerament, han transcorregut sense pena ni glòria i, per tant, l'escena catalana no s'ha pogut veure enjoiada amb cap nou valor. Sense obres de gruix intel·lectual, bastant vulgars gairebé totes, el públic s'hi ha tombat d'esquena. I per acabar-ho d'arrodonir, en les darreres setmanes, una mala notícia ha colpit l'ànima i l'esperit dels bons aficionats al teatre de casa nostra. El Romea, el vell i històric coliseu del carrer de l'Hospital, de Barcelona, sembla que està en trànsit de desaparèixer com a teatre per a convertir-lo en un local més de cinema. La darrera campanya de comèdia en català que s'hi ha fet, ha estat a base d'un parell d'obres sagarrenques, ja fa temps representades per primera vegada, les quals només van ajudar a mig salvar, econòmicament, la temporada de les passades festes nadalenques, i, encara, amb el reforçament tradicional dels *Pastorets*, representats en funcions dedicades a la mainada. Així, l'endemà de Reis, després del momentani fracàs d'unes ben intencionades gestiones que es van iniciar per a provar si s'aconseguia deturar els propòsits que persegueix l'actual propietari del Romea —un tal Reizábal, representant d'una empresa madrilenya— va donar-se la darrera representació en català. Fins avui, s'insisteix en creure que potser no se sortiran amb la seva uns benemèrits ciutadans que estarien disposats a adquirir el teatre abans de ser convertit en una sala de projeccions cinematogràfiques.

A tots els que, pels bons records que tenim i conservem del Romea, portem lligada bona part de la nostra vida a l'existència del vell teatre, el nostàlgic sentiment que ens encomana la possible desaparició del que podríem dir-ne *el temple del teatre català* té un caràcter de cosa íntima, fortament arrapada al nostre ésser, perquè durant més de mig segle hem assistit a presenciar les primeres representacions —o sigui les estrenes— de les principals obres que han donat glòria a la nostra escena i fama, renom i prestigi als nostres grans autors —i esmentarem, només, sense voler menysvalorar els anteriors als que anomenarem —els Guimerà, Iglésies, Rossinyol, Pous i Pagès, Gual, Crehuet, Artís, etc.— A tots els que, repetim, encara conservem viu el record de les emocions viscudes en aquella època de vell catalanisme romàntic i de les estridències, unes vegades inefablement ingènues i altres abrandadament patriòtiques, ens ha de doldre, més que a ningú, la desaparició, si és que arriba a ser un fet, de l'antic teatre on tantes inoblidables i solemniais vetllades hi hem passat i tantes i tantes ovacions hi han rebruyit. També recordem certs inflamats parlaments patriòtics i àdhuc vibrants imprecacions contra els nostres enemics de sempre, pronunciat per la dicció dels actors que interpretaven les obres o bé per

la pròpia veu dels respectius autors que, atenent la voluntat dels espectadors, talment com si, aquests, volguessin veure confirmada l'acció i els conceptes de l'obra acabada de representar, reclamaven de Guimerà i de Iglésies i de tants altres dramaturgs o comediògrafs, la forta i contundent afirmació de catalanitat que significaven les obres que havien escrit i que, successivament, en les temporades venidores, anirien estrenant, puix que les noves produccions teatrals venien a ser, cada vegada més, una constant afirmació de les nostres aspiracions i del dret que tenim —i ara més que mai— a veure reconegudes les nostres prerrogatives com a poble.

Dissortadament, però, avui, tot allò no ho podem repetir. El poble i, en particular, una gran part de la joventut catalana actual, en general, ha desertat del teatre —del nostre i, també, del que fan els altres— i aquella noble i magnífica manifestació escènica, brillant i saludable exponent d'un tan interessant caire de la nostra cultura popular, ha restat gairebé esfumada del tot. I és que, en aquest aspecte, també haurem de tornar a començar!—J. M.

4

LLIBERTAT SINDICAL

AVUI, els sindicats lliures del món són aquells que no es troben sotmesos a la política d'un Partit únic, ja sigui a Espanya, a Rússia, a Xina, o a Iugoslàvia.

Llibertat sindical vol dir no sols el dret dels obrers d'associar-se com ens plagui, sinó encara més: la necessitat per la societat que s'estableixi, veritablement democràtica, en una Catalunya independent, amb respecte a tots els ideals que respectin el règim que el país es doni i amb la màxima direcció de les majories, que són els obrers, la necessitat, diem, d'assegurar per als sindicats la llibertat de tractar directament amb les Empreses, amb els Governos i amb tots els òrgans de la producció, dels problemes que afecten el nostre viure, els nostres drets i la nostra conveniència.

Es precis i previ que la força sindical catalana sigui lliure de tuteles de caciquismes forasters i de tota indecent mercaderia. Els sindicats han de ser l'estructura sòlida de l'edifici de la nostra terra. Pertany als obrers catalans el deure d'escollir aquesta via, dins de qualsevol directriu que no ataquï ni llur llibertat ni la del país. La gran força dels nostres sindicats, fins que foren dessagnats i destruïts per ingerència forastera, provenia precisament d'aquest sentit de responsabilitat que caracteritza avui les grans organitzacions obreres lliures de tot el món. Hem de reprendre aquesta via; l'única, en un món que no admet indecisions.

Si ho fem així, el futur és nostre i nostra serà Catalunya.—F. N.

5

LA CATASTROFE DE PINEDA

ELS més distingits components del militarisme espanyol, ajudats i instigats pels nazis i feixistes alemanys i italians de fa vint-i-cinc anys, són els que van preparar, pensar, iniciar i portar a cap la que s'ha anomenat guerra civil espanyola. Són aquests, doncs, els que nosaltres, catalans, hem de considerar com a principals culpables de la catàstrofe que encara es pateix en tot l'àmbit de l'Estat espanyol. I com que, per tant, sobretot per ésser catalans, ens correspon a nosaltres sofrir-ne tots els efectes i no pas, certament, el més suaus o atenuats, som nosaltres els que en l'ordre moral, material, espiritual, físic, sentimental, etc. hem sentit més fortament les conseqüències del desastre nacional de Catalunya, puix que ens ha privat de tenir homes i elements representatius de la vida po-

lítico-cultural del nostre poble. I després d'haver-se acabat aquella nefasta guerra, més incivil que no pas civil, els catalans ens hem trobat, políticament, en un estat d'anorreament gairebé total. Esfondrades les nostres institucions públiques, impossibilitades de funcionar, lliurement altres modèliques entitats, les quals, per bé que privades, es movien i actuaven a l'impuls dels nostres ideals, terriblement esporugida bona part de la nostra gent per la forta i brutal repressió de què vàrem ésser víctimes, i que, en els temps actuals, encara no n'estem a cobert, talment com si fos per a arrodonir la nostra malastruga situació, tot sovint, la crònica negra dels diaris ha de publicar ressenyes en les quals es dona compte de fets i successos que han ocasionat morts i desgràcies d'ordre personal i de totes menes.

Ara mateix, fa pocs dies, a Pineda, amb motiu de la construcció d'un gran edifici destinat a hotel, d'aquests grans hotels que la gran aflluència turística exigeix de bastir a la nostra costa, va produir-se l'ensorrada total de l'obra —nou pisos d'alçada—, causant la mort de dinou obrers i ferides de més o menys consideració a una seixantena de treballadors més, ocupats en la referida construcció. Es que ens cal, ara, explicar per què lliguem la catàstrofe de Pineda amb la catàstrofe general que patim, especialment, els fills de Catalunya?

Huarte y Cia., S. A., és el nom de l'empresa constructora de l'edifici ensorrat. La dita empresa és una entitat —capitalistes, consellers, tècnics, etc.— formada per gent de la situació, tots els quals han muntat aquest «negoci» que, abans de la guerra no havien tingut ocasió i oportunitat de fer. Ja és cosa sabuda que en els règims de dictadura les influències oficials acostumen a cotitzar-se, sempre, a un elevat tant per cent. I el de l'empresa Huarte és un cas més del típic sistema emprat pels governs autoritaris, radicats en qualsevol lloc o latitud. A la nostra ciutat, amb motiu de la cobertura del carrer d'Aragó, els de la Huarte van concórrer al concurs obert per l'Ajuntament per a cobrir el tros comprès entre el Passeig de Gràcia i el carrer de Llúria, o sigui l'espai que ocupava l'antic Baixador. Doncs, bé; l'empresa «recomanada», com que va presentar un pressupost inferior en onze milions de pessetes al tipus que van presentar els altres concursants, va ser qui es va endur la construcció del nou Baixador subterrani que, avui, existeix en el lloc esmentat. El procediment i el sistema emprat per a la construcció de l'obra no era conegut a Barcelona i, fins ara, s'aguanta fermament... i que sigui per molts anys!

Com a notes curioses, cal fer constar que *Huarte y Cia., S. A.*, és la que construeix generalment els edificis del fabulós *Instituto Nacional de Previsión* i, que, a més a més, els barcelonins vam començar a familiaritzar-nos amb el nom d'aquesta empresa a conseqüència de les obres del carrer d'Aragó. Després, ja han estat diverses les obres on hem vist les pancartes amb el nom Huarte. A càrrec d'aquesta mateixa entitat constructora, els que observen pels nostres carrers, s'han asabentat que estan fent també els subterranis de la Plaça del Rei i que ha edificat un Institut d'Ensenyament en el solar existent a la Ronda de Sant Pau, enfront d'on hi havia el

Circ Olympia. Cal explicar, també, que la casa Huarte va desbancar una altra gran empresa del mateix ram que porta el nom «Agroman» i que va construir el gran edifici que ocupa el Banc de Bilbao al xamfrà de la Plaça de Catalunya i carrer de Vergara, en un temps que no abundava com avui el ferro i el ciment i cada matí feien l'entrada d'aquells materials i a la tarda del mateix dia se'ls enduien a grans camionades, segurament per a fomentar les obres que l'època del vergonyós i desenfrenat estraperlo permetia de realitzar.

No cal ésser, doncs, gaire expert per a comprendre perquè volem lligar, de Barcelona estant, la catàstrofe de Pineda amb les penoses catàstrofes polítiques, socials, culturals, etc. sofertes per la gent idealista del nostre poble i sofertes, també, ara, per un bon nombre de dissortats treballadors forasters que van haver d'abandonar els pobles respectius perquè la fam i la misèria els empaitaven i els feien fugir, desesperadament, cap on, pensant trobar-hi la vida, hi han trobat, tràgicament, la mort.—R.M.

6

LLUIS NICOLAU D'OLWER

DESPRÉS de veure circular una targeta que assabentava els catalans de la pèrdua de Lluís Nicolau d'Olwer, al cap d'un mes just ha sortit *La Vanguardia Española* ha comentar la desgràcia. El col·laboracionista Masoliver, encarregat de la pàgina literària del diari de Godó, tot sovint fa mèrits parlant amb una certa simpatia de la producció bibliogràfica catalana i dels escriptors catalans. Temps enrera feia remarcar la importància de l'activitat editorial de la dotzena d'empreses existents en l'actualitat entre Catalunya, Mallorca i València que, editant llibres catalans, han arribat a posar al mercat més d'un miler d'obres. No és pas gran cosa per una etapa de vint anys. Caldria veure què es podria fer en una segona etapa de vint anys en règim de llibertat i disposant Catalunya, el País Valencià i les Illes de tots els serveis d'ensenyament, ràdio, premsa i televisió.

Ara, Masoliver, ha gosat parlar de Luis Nicolau d'Olwer dient que *es nuestro insigne medievalista, historiador de la gesta almogáver, conocedor como pocos de las crónicas y estudioso perspicaz del humanismo; discípulo dilecto del patriarca Rubió y su continuador condigno...* Es lamenta, hipòcritament, del desconeixement en què el tenen les noves generacions del nostre país, quan ell ha estat un dels col·laboradors més fidels del règim i fins ara no li ha vagat de lamentar-se d'aquest fet. I remarca, encara, que és de Nicolau d'Olwer l'únic resum de Literatura Catalana que ha existit (des de les edicions del 1917 i 1927) però calla la prohibició de reeditar-lo que ha estat dictada pels seus amos i senyors als quals serveix com a català falangista, des de primera hora.

Al cap de vuit dies d'haver aparegut l'editorial de Masoliver parlant dels darrers morts catalans, un lector del diari els va fer arribar una breu notícia sobre els treballs realitzats per Nicolau durant el seu exili i sobre els quals Masoliver no en sabia absolutament res. Parla el lector de l'obra sobre Bernardino de Sahagún; una edició de les cròniques precolumbines d'Amèrica, l'edició castellana de la qual té en premsa la Unesco i s'estan preparant les versions francesa, anglesa i russa; un estudi entorn del filòsof Abelard i una història de la pesseta. Durant els darrers vint anys, Nicolau d'Olwer va estar treballant en la continuació del *Diccionario* de Torres Amat i estava posant al dia una història de la literatura catalana, ampliant, considerablement aquell introbable resum de la Barcino. Per acabar, diu el lector català i catalanista de *La Vanguardia*, que sap que hi ha el propòsit de reunir en una edició barcelonina tota l'obra inèdita de Lluís Nicolau d'Olwer.—M. P.

Escolteu les emissions

HORA CATALANA

de

Maria Dolors Bargalló

X.E.S.M. 1470 kilocicles

de 2/4 de 9 a les 9

del vespre

De dilluns a dissabte

Impuls Ascensional

L'esperit constructivista. Des d'on haurà de reprendre Catalunya la seva ruta ascensional? Estem en condicions d'exigir, de demanar comptes, d'imposar condicions

L'INFATIGABLE patriota Joan Carreres i Palet, exponent viu de l'esperit constructivista que sempre ha animat l'esclearit grup del Consell Nacional Català, a Mèxic, dona caràcter d'enquesta, a *Veu Catalana*, d'Octubre de l'any passat, a un punyent interrogant d'aquest altre gran treballador que es Josep Maria Batista i Roca. Des d'on haurà de reprendre Catalunya la seva ruta ascensional? I hi dona, encertadament, caràcter d'enquesta, bo i estranyant-se que la pregunta formulada per Batista i Roca no hagi despertat reaccions i comentaris. Cadascú deu tenir les seves raons —o no-raons—, per a justificar el seu silenci, com les tinc jo per no haver reaccionat fins avui, però ara que em veig més directament preguntat, no vull eludir-me, encara que sigui repetint-me.

Crec que la grandesa política de l'equip inspirador i propulsor del Consell Nacional Català, radica justament en la seva capacitat inexhaurible per a situar-se en posicions renovelladament estimulants, plebiscitàries. Es a dir, partint sempre de concepcions més flexibles i constructives —més polititzades, diríem ací, al Brasil— que no pas altres grups inquiets, tendeixen, com a principi i norma, a estimular, a inquirir, a facilitar la participació de tots, en el lliure joc d'una tasca, interventiva i expansiva, que ens és comuna, interdependent, volguem o no volguem. L'editorialista del mateix número de *Veu Catalana* en què apareix l'anterior formulació de Carreres i Palet, la sent tant intensament aquella pruija constructiva i n'és tan conscient d'aquest fons bàsic des d'on tots partim i on tots anem, que afirma en forma contundent, i gens difícil de demostrar, que "el nacionalisme català és tan modern, té tan d'esperit de cooperació i de solidaritat humana, com qualsevol altre que hom vulgui prendre com exemple". Ho diu, reaccionant serenament davant de manifestacions d'altres que, a força de voler ser realistes, potser no s'adonen que són francament obstruccionistes, desconcertants.

I en aquesta posició constructiva i de sentit democràticament integrador, crec que hi ha, implícita i ben manifesta, la resposta adient a l'interrogant formulat.

Des d'on haurà de reprendre Catalunya la seva ruta ascensional? Des d'una situació de fet i de dret, que possibiliti la plena i lliure participació de

tots els catalans, partint d'una preocupació bàsica, per part dels més inquiets i d'esperit més intervencionista, de tipus eminentment cooperador. Primer, política nacional, preparant les bases ideològiques i els quadres per a l'ulterior oposició de classes, grups o tendències. Després, la natural oposició de classes, grups o tendències, treballant cadascú des del propi angle per al progrés i la consolidació de la nacionalitat en el concert dels pobles.

Ara bé. L'anterior afirmació potser pateix d'una certa vaguetat, però crec que pot ésser vàlida per a tots o per a la gran majoria dels catalans. No cal dir que encara més per als que, segons l'expressió tan ben reeixida del doctor Peyrí, *ja no som espanyols*, i que no participem ni volem participar, com a cosa pròpia, de la secular problemàtica espanyola, fratricida, divisionista.

Acceptada, però, en principi, aquesta resposta que crec pot ésser de tipus general, escau respondre en forma més concreta i, per tant, reflectint més la meva posició personal, a la qual tinc ple dret com a ciutadà lliure que per a

poder expressar-me públicament em mantinc exiliat.

Des d'on haurà de reprendre Catalunya la seva ruta ascensional? Per principi, per convicció, per deducció, per voluntat pròpia, lliurement escollida i mantinguda, perquè em mou l'impuls ascensional del nacionalisme català que la mateixa pregunta sanament inclou, perquè no entenc que pugui ser d'altra manera, perquè crec que per a alguna cosa lluitaren els que lluitaren, moriren els que moriren i pateixen els que pateixen, perquè crec que és altament fructífer el treball dels que treballen, perquè sento sincerament, ho veig i comprenc, que el nacionalisme català és tan modern, té tan d'esperit de cooperació i de solidaritat humana, com qualsevol altre que hom vulgui prendre com exemple, responc a l'enquesta: des d'una posició que, des de tots els angles, però sobretot per la retirada *total* de l'ordre públic i l'exèrcit espanyols, signifiqui un pas endavant en relació al 14 d'Abril del 1931.

Altrament, per què ens haurien servit tants esforços i sacrificis, des de que s'inicià la lluita política de reivindicació nacional? Per què ens haurien servit tants morts i sofriments durant la guerra i després, durant l'empenta punitiva de la invasió espanyola? Per què ens hauria servit el sacrifici grandios del que ja era President de Catalunya i no simple President de la Generalitat, afusellat ignominiosament en aquesta vergonya barcelonina que és el Castell de Montjuic?

Però, sobretot, per què ens hauria servit l'impressionant resistència catalana, que suporta i triomfa, des del 1939 ençà? Ens ho vendrem tot per un "val més poc que res"? Ho hipotecarem tot a protocols promeses dels republicans espanyols de torn? No necessitem malvendre ni hipotecar res a ningú: estem en condicions d'exigir, de demanar comptes, d'imposar condicions. I ho estem perquè ho hem demostrat. O més ben dit, i això ho dic principalment pels que no hem fet gran cosa o res i encara més als joves (jo ja no ho soc de jove): ho han demostrat els que han lluitat i lluiten, els que han perdut llur vida i llur tranquil·litat o les posen en joc cada dia, ho ha demostrat el poble. I no en seríem dignes si ara ens predisposéssim, flacs nosaltres, a malaprofitar el seu abnegat esforç.

VÍCTOR CASTELLS.

COL·LECCIÓ

ESTUDIS I DOCUMENTS

Publicats:

1. COMENTARIS AL PROBLEMA DEL PODER

per

ANTONI PEYRÍ

Exhaurit

2. L'EXPERIÈNCIA DE L'ESTATUT DE CATALUNYA DEL 1932

Segona edició

per

ARTUR COSTA

3. ENRIC PRAT DE LA RIBA I L'ASSEMBLEA DE PARLAMENTARIS DEL 1917

per

MIQUEL FERRER

En premsa:

4. LA REORGANITZACIÓ DE LA INDÚSTRIA COTONERA CATALANA

per

JOAN CARRERES PALET

Cada fascicle \$ 2.00 M/Mexicana

CLUB DEL LLIBRE CATALÀ

Ap. Postal 8620

México, D. F.

NOTES I COMENTARIS

● El Mestre Pau Casals, exiliat a Puerto Rico, ha fet unes declaracions a la premsa amb motiu de la visita del Secretari d'Estat nordamericà, Dean Rusk, al general Franco. I ha aclarit que, a desgrat de la visita protocolària que podia ser interpretada com una rectificació de la política del President Kennedy en relació amb els règims antidemocràtics, la seva posició personal enfront del franquisme no havia variat gens: «A la primera plana de l'edició de The New York Times, del diumenge dia 17 de desembre, he llegit detalls de la conversa celebrada entre el Secretari d'Estat dels Estats Units, Dean Rusk, amb el dictador d'Espanya, Francisco Franco. Comença dient la informació que el Secretari d'Estat Rusk havia dedicat grans elogis a Espanya com una aliada dels Estats Units en la defensa del món contra l'agressió comunista. I que s'havia referit a la importància del que ell en diu el triangle de relacions entre Estats Units, Espanya i les 19 nacions de l'Amèrica Llatina, la llengua de les quals, la cultura i la religió són d'origen espanyol. Tenint en compte que aquest esdeveniment succeeix alguns dies després d'una visita recent que vaig fer a la Casa Blanca i del sincer homenatge que vaig retre al President dels Estats Units, John F. Kennedy, per considerar-lo el més esforçat defensor de la llibertat i dels drets de l'home, crec ineludible deixar clarament definida la meua posició del moment per tal que ningú no sospiti que jo soc partidari i patrocino l'apropament i la consolidació dels llaços entre el democràtic Govern dels Estats Units i el règim despòtic i dictatorial de Francisco Franco a Espanya. Vull que quedi diàfanament establert que tot el que he fet fins ara i el que pugui fer d'ara endavant per aconseguir la llibertat del meu país, sempre ha estat i serà inspirat en principis absolutament partidaris de la llibertat d'idees, de sentiments i de consciència i que tot el que no sigui això serà sempre rebutjat per mi. La validesa intrínseca i immutable d'aquests principis no pot fluctuar per la conveniència de pactes circumstancials i d'efimera vigència». Després d'aquestes declaracions, que no foren comentades des de la Casa Blanca ni per cap element responsable del Govern nordamericà, la premsa ha fet saber que un article de Blas Piñar, fins ara director de l'Institut de Cultura Hispànica, l'organisme executiu de la política falangista de la Hispanidad, havia estat publicat, precisament, en el diari monàrquic ABC, de Madrid, i com a conseqüència dels atacs que es feien als Estats Units, Blas

Piñar havia estat substituït pel fill del desaparegut doctor Gregorio Marañón. El nou dirigent de la política de la Hispanidad ja ha demostrat, com a delegat franquista a l'ONU, que és de tota la confiança del caudillo. ¿Com s'explica que en un país on la premsa no publica un mot que no sigui rigorosament controlat per les altures, es pugui atacar als Estats Units d'Amèrica gràcies als quals el règim de Franco encara és viu? I com és possible que, al cap de quatre dies de l'incident que va costar el càrrec a Blas Piñar, un altre falangista significat, el director del diari oficial Arriba, hagi escrit al portantveu de la pròpia Falange Española, una cosa semblant a la que va escriure Blas Piñar? Al destacat director falangista també li ha costat el càrrec i això podria fer suposar que els directors dels periòdics espanyols que són nomenats des de dalt i no pas per les empreses, gaudeixen d'una certa llibertat d'expressió i quan en fan un gra massa són castigats. Però, no. Es diu que Franco vol demostrar als Estats Units que a Espanya hi ha un ambient antinordamericà i aquesta campanya, encara que l'obligui, sense miraments, a deixar cessants alguns dels seus col·laboradors més incondicionals, respon a un estat d'esperit que caldrà que tingui en compte el President Kennedy quan es parli de ratificar els pactes de les Bases militars establertes en territoris de l'Estat espanyol. Es un xantatge vulgar. I hom pensa que quan hi ha elements tan significats com Blas Piñar i l'ex-director d'Arriba, que, lògicament, estan assabentats de bona part del que van parlar Rusk i Franco, alguna cosa poc agradosa devia dir el Secretari d'Estat nordamericà al caudillo quan s'ha portat tot tan callat i la rèplica han estat aquests dos articles de premsa —en un diari monàrquic de sempre i en el portantveu oficial de la Falange— que venen a coincidir amb la reacció periodística que també es va produir quan es va parlar de l'entrada de l'Espanya de Franco a l'OTAS i els assalariats del règim es van indignar perquè Espanya només hi podia portar simples soldats perquè d'oficials espanyols no en necessitaven.

● Ara que s'anuncien canvis entre l'equip de col·laboradors immediats a Franco, quan Ullastres s'ha cansat de dir i repetir que Espanya no té necessitat d'entrar al Mercat Comú Europeu, un informe de la banca internacional obliga a rectificar la posició i Franco cuita a demanar l'ingrés al Mercat Comú Europeu amb l'esperança que, tal com s'ha fet amb Grècia, si li concediran condicions especials. Quan tot el

pla de renovació industrial del país està per començar, de cop i volta es descobreix que la situació és greu i que les perspectives econòmiques no són gens falagueres, la qual cosa demostra que no n'hi ha prou de disposar de divises per a disfrutar d'una economia sana. El ministre socialista belga, Spaak, ha advertit, però, que aquells que volen entrar als organismes europeus només per aconseguir avantatges i eludir els deures democràtics, van molt equivocats.

● El Marroc independent insisteix en reivindicar la incorporació de les ciutats de Tànger, Melilla, el Sahara i Ifini. I la República del Camerun reclama la Guinea dita espanyola i Fernando Poo. Franco es veu davant l'amenaça immediata d'una invasió del que li resta de les antigues colònies espanyoles. I es troba que els Estats Units no estan disposats a oposar-se a les reclamacions del Marroc i del Camerun.

● Si les relacions amb els Estats Units no li pinten gens bé i econòmicament es veu obligat a baixar veles i a pidolar l'ingrés de la seva Espanya al conjunt europeu de la producció i del comerç, tampoc no es veu clara la situació política interior. Perquè la lluita entre els monàrquics militars es va exterioritzant cada dia més i es van formant dos sectors que aspiren a conquistar-se la simpatia del pretendent i els principals llocs d'una nova situació: el ministre de la Governació, Alonso Vega i el capità general Muñoz Grandes, Cap de l'Estat Major Central i membre del Consejo del Reino, per un costat; i el ministre de l'Exèrcit, Barroso, i el nou Capità General de Madrid, Garcia Valiño.

● Les consultes entre els Estats Majors dels Exèrcits de Portugal i Espanya han fet córrer el rumor que s'anava a preparar una Federació Ibèrica que permetés a Franco recolzar militarment la política colonial de Portugal condemnada per les Nacions Unides. Però els compromisos contrets per Franco amb els Estats Units l'impossibiliten d'utilitzar l'armament rebut per accions de guerra més enllà de les fronteres espanyoles. Els convenis vigents només l'autoritzen a fer ús de l'armament americà per al manteniment de l'ordre interior i prou. De cara a Europa, Franco i Oliveira pensen que un sistema federatiu ibèric, establert entre Espanya i Portugal, permetria l'entrada dels espanyols al Mercat Comú Europeu, a l'Organització del Tractat de l'Atlàntic Septentrional i al Consell d'Europa, eludint les condicions que avui li exigeixen i que van encaminades a fer-li evolucionar el règim cap a la democràcia. —M.F.